

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני י"ז אב תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה יט | דף הכולל: סוכה ח.
דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סעיף י"ב.
מוסר: זכור למרים - מתחילת פרק ב' עד תחילת פרק ג'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יג 'אמנם על כל פנים' עד פרק טו

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

יוצאים לטיול בגליל? קחו סיפור מופלא כצידה לדרך | "מבחן השפיות" שהציע מרן הגראי"ל זצ"ל לערוך לשיש בבית האבות | "זה מה שהיה כתוב באשרת היציאה שקיבלתי מהקצין הרומני" | 2197

על דא ועל הא

ראש הישיבה פרש בפני האיש תמיהה שקיננה בלבו: כשהוא
התפלל שם בביהכ"נ המקומי הוא חש הארה כזו, שאפילו
בנעילה ביהכ"פ לא חש כמותה! השיב האיש - "אה!
הרב התפלל בספסל השני מהכניסה, ליד החלון מימין?"

יוצאים לטיול בגליל? קחו כצידה לדרך את הסיפור המופלא על הגאון רבי שמואל ויינטרוב זצ"ל

חקר הלה: "הרב התפלל בספסל השני מהכניסה, ליד החלון מימין?"

"אכן", אשר הרב בפליאה.

סח האיש: "בילדותי לקחני אבי זקני לבית הכנסת. כשעברנו ליד הספסל השני הצביע לימין ואמר: קבלה בידינו, שכאשר ערך הגאון מוילנא זצ"ל גלות עבר דרך עיירתנו, והתפלל כאן מנחה, ליד החלון!"...

זהו שאמרו (רש"י בראשית כח, יז) שבהגיע יעקב אבינו לחרן נתן אל לבו: אפשר שעברתי על המקום שהתפללו בו אבותי ולא התפללתי בו, ונתן דעתו לחזור! - אם התפללו בו אבותי, קנה קדושה נוספת בכל תפילה ותפילה!

ואם כך לגבי בית כנסת בעיירה בחו"ל שהגרא"א מוילנא התפלל בו תפילת מנחה אחת בודדת - מה נאמר אנו על בתי הכנסת העתיקים הפזורים ברחבי הגליל, בהם התפללו תנאים, אמוראים, צדיקים, גאונים, מקובלים וקדושי עליון? נקודה למחשבה, להרגשה, ולהתרגשות...

אם אתם מאלו שנוהגים לנצל את ימי בין הזמנים כדי לפסוע מעט במשעולי ההיסטוריה המפוארת של ארצנו הקדושה, לבקר במקומות הקדושים, בבתי כנסת עתיקים ובצינוני צדיקים קדמונים, הסיפור דלהלן - אותו ראינו בספר הנפלא 'מקרבן לתורה' (מאוצרותיו של הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א - הגדה של פסח) - הוא ממש עבורכם.

בסערת מלחמת העולם השנייה נמלטה ישיבת 'בית יוסף' במינסק לוילנא, בראשות ראש הישיבה הגאון רבי שמואל ויינטרוב זצ"ל. לאחר מכן, כשהשתלטו הקומוניסטים על ליטא ירדה הישיבה למחתרת והתפזרה בכמה עיירות.

לימים, כאשר בנסים הצליח ראש הישיבה לעלות לארץ הקודש, פגש יום אחד יהודי שהיה מראשי אחת הקהילות שאירחו את הישיבה. הודה לו הרב מאד על הכנסת האורחים באותה שעה קשה, שהיתה כרוכה בסיכון רב, אבל היתה לו גם שאלה: הוא התפלל שם, בבית הכנסת המקומי, וחש כזו הארה - שאפילו בתפילת הנעילה ביום הכיפורים לא חש כמותה!

"אחרי כמה ימים באונייה" - סיפר ר' משה לסבי - "עניין אותי לראות מה כתוב בניירות שקיבלתי מהקצין הרומני. הנה, תראה מה כתוב פה!" סבא הסתכל ב'אשרת היציאה', ונדהם למראה עיניו...

כוחו של ביטחון בהקב"ה

לשעה של לימוד וחזיון. הרבי הרעיק עליו טללי תחייה וחזיון אותו, עד שליבו היה שלם ובטוח שבאמת אין עוד מלבדו. הנהגה זו היתה לפלא עצום, כי הרבי הרי היה עסוק עם ענייני הכלל במשך כל היום והלילה, ועם כל זה הוא מצא זמן לשבת עם יהודי וללמוד אותו ענייני אמונה. לא רק זה, אלא שר' משה היה מבוקש על ידי השלטונות, ואם היו מוצאים אותו אצל הרבי, הם היו אוסרים גם אותו. הרבי למד עם ר' משה מתוך סיכון עצמי ובמסירות נפש ממש.

בסיומה של 'תקופת ההכשרה' אמר לו הרבי: "עכשיו אתה יכול לנסוע, וה' יהיה בעזרך".

הנוהל היה, שמי שמקבל אישור שנשלח אליו בדואר, מגיע לנמל התעופה ביום המיועד להפלגה, ושם הוא מחכה שיקראו בשמו. ברגע שהוא מקבל את הניירות המתאימים, הוא יכול לעלות לאנייה. ר' משה ובני משפחתו ארזו את כל החפצים שלהם ויצאו לנמל. הם ישבו באולם הנוסעים וחיכו שיקראו בשמם.

ישבו וישבו, ושמעו את שמותיהם של המאושרים אשר קבלו ניירות ואצו לאנייה. עברו שעה ועוד אחת, האולם הלך והתרוקן, בני ביתו של ר' משה היה לחוצים מאד, ורק הוא רגוע. ה' מנהל את העולם. הכול לטובה, אין עוד מלבדו.

אולם התרוקן לגמרי, האנייה עומדת להפליג ממש בדקות אלו, והנה נכנס קצין בכיר לתוך האולם ושואל את ר' משה: "מה אתם עושים כאן?" ר' משה אומר שהוא בא לקבל אשרת יציאה, כפי שהזמינו אותו. הקצין שואל עוד כמה שאלות, ובסיומן הוא נותן לו כמה ניירות.

ר' משה נרגש ממש, הוא ובני ביתו רצים בבהילות לאנייה, וברגע האחרון מספיקים לעלות עליה. הם זוכים לעלות לארץ ישראל ולהשתקע בה, ולגדל דורות ישרים.

מספר היהודי ממודיעין עילית: סבא שלי הוא ידיד של ר' משה מאותם ימים. באחת הפעמים שהוא הגיע לארץ, הוא ביקר בביתו של ידידו ר' משה. הם העלו זיכרונות, ואז אמר לו ר' משה: "בוא תראה דבר מעניין". הוא הוציא למול עיניו את הניירות שקיבל מהקצין הרומני, ואמר לו: "אחרי כמה ימים באנייה, עניין אותי לראות מה כתוב בניירות שקיבלתי. תראה תראה מה כתוב פה!"

הסבא הסתכל ב'אשרת היציאה', ומול עיניו הנדהמות הזדקרה חותמת אדומה ובולטת לצד הוראה ברורה, כי על אדם זה חל

אני גר במודיעין עילית. סבי שמתגורר בארצות הברית יצא מרומניה לפני עשרות שנים, והוא סיפר לי מעשה מופלא. ברומניה שתחת השלטון הקומוניסטי הידוע לשמצה, גר יהודי ששמו ר' משה. ידוע שלפי כללי המשטר הקומוניסטי, אנשים לא ממש יכלו להתקיים. ההגבלות על אפשרויות הפרנסה היו פשוט בלתי נסבלות, וכמו רבים וטובים שלח ר' משה את ידו במלאכה שאינה חוקית.

בשלב מסוים עלו על כך השלטונות, ור' משה הבין שאם חיי יקרים לו, עליו לברוח ולהסתתר. התחבא ר' משה בדירת מסתור, ומפעם לפעם החליף את מקום מחבואו. כך עברה עליו תקופה ארוכה, עד שביום מן הימים קיבל הודעה שהגיע לביתו מכתב, המאשר את בקשתו לקבלת אשרת יציאה מרומניה. ר' משה התכבד בזאת להגיע למשרד הפנים, ולסדר את הניירת.

ברגע הראשון שמח ר' משה, אך ברגע השני החל לחשוש שמא מדובר במלכודת. מי יודע, אולי קוראים לו כדי להניח אזיקים על ידיו ולהשליך אותו לכלא. הוא לא ידע להשית עצות בנפשו. כמה אפשר לברוח ולהתחבא, כשהוא מנותק ממשפחתו ונרדף על ידי השלטון?

בצר לו, החליט ללכת אל האדמו"ר מסקולען. ביתו של הרבי היה תל תלפיות לכל היהודים באזור, קרן אורה בתוך החשכה הקומוניסטית הנוראה. הרבי שמסר את נפשו למען כלל ישראל, בוודאי יוכל לתת לו עצה טובה ולהמשיך לו ישועה ממרום.

בא ר' משה לפני הרבי וסיפר לו את כל הקורות אותו. ענה לו הרבי: "אני לא יודע מה לענות לך. זאת שאלה קשה מאד".

למשמע התשובה בכה ר' משה ואמר, "רבי, חוס על נפשי, אני בצרה גדולה. מה אעשה?"

אמר לו הרבי: "אתה מבין בעצמך, שבדרך הטבע אין לך שום דרך להימלט. רק אם תאמין באמונה שלמה שרק הבורא יתברך יכול להציל אותך, ויהיה לך בטחון גמור שה' יעזור לך, תבוא הישועה".

אמר ר' משה, "אני מאמין באמונה שלמה!" השיב לו הרבי: "לא מספיק לומר את זה. צריך להאמין באמת, בפנימיות הלב, ולשם כך הבה ונלמד ענייני בטחון".

שעה ארוכה ישב הרבי עם ר' משה ודיבר אותו מענייני אמונה ובטחון. בסוף אותה שעה אמר לו הרבי: "לך לשלום, ומחר בוא ונעסוק שוב בסוגיה". במשך כמה ימים ישב ר' משה אצל הרבי

איסור יציאה מהארץ!!! את הניירות האלו הוא הראה לשומרים.
עם זה הוא יצא מגבולות המדינה שכל כך 'שמרה' עליו, וכך הוא

בנה את חייו כאן, בארץ הקודש.

(גיליון השגחה פרטית)

יהלומים מגדולי ישראל

**מרן הגראי"ל זצ"ל השיב: שיעשו ניסיון, בעת
שעולה ויורד במעלית יציעו לו לתרום סכום
כסף גדול לבית הכנסת. אם יסרב בטענה כי
זה הרבה כסף, הרי שהוא שפוי לגמרי...**

וגם: היכן נעצרה "מסירות הנפש" של האחות למען המטופלים? | מתוך הספר החדש 'חכימא דיהודאי' העומד לראות אור בקרוב אי"ה
בעת 'ביקור חולים' ב'בית אבות', נשאל מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: אחד הזקנים כאן מדיירי המקום, סובל מכמה מחלות וגם מדיכאון, ומידי פעם מאושפז במחלקה פסיכיאטרית. יהודי זה עולה ויורד במעלית ביום שבת, למרות שמעירים לו "היום שבת, תמתין מעט ויגיע הגוי שיקח אותך במעלית".
גבאי בית הכנסת החליטו אפוא על דעת עצמם שדינו כמחלל שבת ואינם נותנים לו עליה. הזקן לא מודע לסיבה שלא קוראים לו לעלות לתורה, והוא מתלונן על כך מאד שאינו מקבל עליה כמו כולם. השאלה: האם אסור לעלות אותו לתורה, או שמא מפני שאינו בריא בנפשו ועוד, יש לו דין של 'שוטה לדבר אחד' וכמו אנוס על חילול השבת, ממילא אין לצערו ולדכא אותו עוד יותר בכך שלא עולה לתורה? - כך שאלוהו.
התשובה: שיעשו ניסיון, בעת שיוצא מהמעלית בשבת,

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי' העומד לראות אור אי"ה לקראת חודש אלול - נמסר לפרסום ב'קובץ גיליונות')

יהלומים מגדולי ישראל

**"בבית הכנסת במקום מגוריך מתקיים מן הסתם שיעור במשניות
לבעה"ב בין מנחה למעריב, ואתה כבן ישיבה תראה פחיתות
לעצמך לשבת עמהם בשיעור. אתה תעדיף לשבת בצד וללמוד
גמרא... דע לך שיש בזה לפעמים חשש של פיקוח נפש..."**

מה יעץ מרן הגר"מ פיינשטיין לתלמידו לקראת יציאתו לבין הזמנים?

בהם. "בבית הכנסת במקום מגוריך", אמר לו, "מתקיים מן הסתם שיעור במשניות לבעלי-בתים בין מנחה למעריב, ואתה כבן ישיבה, שכבר סיים מסכתות רבות בש"ס, תראה עצמך כנחות-דרגה לשבת עמהם ולשמוע שיעור במשניות. אתה הרי תעדיף להוציא גמרא מארון הספרים ותשב ותלמד לך בצד, בהתמדה.
"דע לך, הזהיר בעל ה'אגרות משה' את תלמידו, שיש בזה לפעמים חשש של פיקוח נפש עבור אותו רב המוסר את השיעור... הוא עלול להיפגע מכך, בראותו שהשיעור שלו אינו מתאים לבן-

סיפר לי הגאון רבי שמואל רוזנגרטן, ראש ישיבות בעלזא: אחד מתלמידיי, שהיה בעבר בישיבתו של ה'אגרות משה', סיפר לי שפעם ניגש אל ר' משה ושאל אותו איזו הנהגה טובה הוא מציע לו לקבל על עצמו לקראת בימי בין הזמנים.
תשובתו של אותו גאון, צריכה היא שתיחרט בתודעתנו, ותילמד על ידינו בכל צעד שאנו עושים ובכל פסיעה שאנו פוסעים.
הגר"מ פיינשטיין לא דרש מתלמידו דברים שאין בכוחו לעמוד

אני מכיר, סיפר הגר"י זילברשטיין, תלמיד חכם גדול המתגורר בעיר פלונית, ובבית הכנסת המקומי מתקיים שיעור במשניות כדוגמת הנ"ל, ובכל פעם כשאני מזדמן למקום, הנני מתפעל מחדש לראות את הת"ח ההוא יושב לו עם חבורת הבעלי-בתים, ולפניו ספר משניות עם פירושים שיצאו לאור בתקופה האחרונה, ולומד יחד עימהם.

(קול ברמה - מתוך ספר חדש העומד אי"ה לראות אור בקרוב משיחותיו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

ישיבה... מה-גם שהבעלי-בתים הנמצאים בשיעור זה, עלולים להיפגע מכך, ויתירה מזאת - שהם יבואו לזלזל בשיעור. ובעוד שאתה לקחת גמרא ולמדת בצד, הם ילמדו ממך שלא להשתתף בשיעור, ומחר-מחרתיים יעדיפו שלא להיכנס לשיעור המשניות, אלא לשוחח בדברי הבל. (וכמדומה שחז"ל מספרים על גיחזי שלא השתתף בשיעוריו של אלישע, ונענש על כך). 'וברבות הימים עלול שיעור זה להתבטל לחלוטין! ואותם בעלי-בתים, שזה להם השיעור היחיד בכל שעות היממה, יתבטלו לגמרי מלימוד תורה'.

הסיפור היומי

"הרב, אולי כדאי להתייעץ עם עוד כמה אנשים?" - שאל הילד בעיניים דומעות. "עם מי?", התפלא הרב. והילד השיב: "עם הילדים והנכדים שלי"...

"אחת דינו להדיר את רגליו מן ה'חדר' לצמיתות", נמנו וגמרו ביניהם המלמדים והאחראים. ילך לכל אשר תשאנו הרוח, ובלבד שיניח לנו לנפשנו.

למרבה התדהמה, כעבור ימים אחדים שב הילד אל כתלי ה'חדר' וביקש לשוב ללמוד בו כמימים ימימה. האחראים הסבירו לו כי ההחלטה בלתי ניתנת לערעור וכי מנוי וגמור עמם לסלקו לבלי שוב. השובב לא קיבל באדישות את ההחלטה הנמרצת, וסירב לצאת את המקום.

משהחלו למשוך בו ולגרום לו להבין כי אחת היא להם - הוא יהיה בחוץ, על רגליו או על גחונו, העיז פניו ואמר: אינני מוכן שתסלקוני כך! רצוני לבוא עמכם לפני רב העיירה, ואשר הוא יחליט מקובל עלי.

תהלוכה שכזו לא ראתה העיירה מימיה. מלמדים אחדים צועדים בפנים נחושות וזועמות, ביניהם מיוענו צועד נפחדות, וממרחק בטוח משתרכים עשרות ילדים סקרנים, בואכה בית רבה של העיירה.

עוד לא פצה הרב את פיו החל המלמד לשוח בפניו את קורותיו של הנער, עדי היום הזה. "החלטנו בפה אחד", טפח המלמד בכף ידו על השולחן, "כי מקומו אינו ב'חדר'. כלו כל הקיצין. אך זה", החווה בידו על הזאטוט, "טוען כי ברצונו שהרב יכריע בעניין. יהי כך. אם רצונו כי הרב הוא שיחתום על סילוקו משורותינו, יערב לו ויבושם לו".

הרב לא ראה מקום לדיון. לרגע אחד שם עצמו במקומם של המלמדים, והבין, כי אם יורה להם להותירו ב'חדר', עליו להתייצב בו במקומם... אך משהו במבטו המתחנן של הילד משך את תשומת לבו. - "ילדי. מה ברצונך לומר?", שאל רכות.

- "הרב, אולי כדאי להתייעץ עם עוד כמה אנשים?"

- "עם מי?"

לפני שנים לא רבות התקיימה מסיבת אירוסין בארצות הברית של אמריקה. שולחן המזרח היה עמוס לעייפה בנשואי פנים. החתן, תלמיד ישיבת לייקווד שבניו ג'רסי, השתדך עם בתו של ראש ישיבה נכבד, ורבים ממכריו השתתפו בשמחה.

בין שורת המכובדים פינה אבי החתן מקום לאביו, הסב הנרגש, אשר ישב כחתן בין חתנים, קורן מאושר, ולא ידעו הנוכחים עד כמה יש לו סיבה לדבר, עד שכובד לשאת את דבריו.

בלשון ציורית הוא נשא את הנוכחים אל עיירה זנוחה במזרח אירופה. בתים מטוים ליפול. שואב מים ועגלונים. יום השוק. בית המדרש של החייטים... משחש כי השומעים מסיירים איתו במשעולי העיירה, הובילם אל בניין אפרורי ששימש כתלמוד תורה, והתמקד באחד הילדים שלמדו בו.

אותו ילד ניחון בכישרון רב ובמרץ בלתי נדלה, סיפר הסב, אותם הקדיש כדי להגדיש את הסאה. רבים מן הרוכלים סבלו מתעלוליו, ועקרות הבית היו מגיפות את שער חצרן משהיו מבחינות בו. אביו ואמו שקעו בייאוש מר. זה מכבר חדל האב לקוות כי בנו יגדל לרב תלמיד חכם. "קודם שיהיה בן אדם, אחר כך נדבר", היה מפטיר בעגמומיות לעבר רעייתו הנבוכה.

יהודי נכבד נצפה זע בחוסר נוחות על כסאו, תוך כחכוך קל, כאומר: מה לזאת ולמסיבת אירוסין? אך הסב התעלם והמשיך בדבריו.

באחד הימים עשה ה'בן סורר', מעשה בלתי ייעשה. בעיצומה של תפילה הבחין אחד המלמדים כי פרוכת ארון הקודש זעה ונדה. באין רוח פרצים ובהעדר הסבר מניח את הדעת, הוא ניגש אל ארון הקודש, הזיח את הפרוכת, ועז מבוהלת קפצה לעומתו. הוא קפץ כפליים לעומתה. העז החלה מנגחת את כל אשר בדרכה, התלמידים נפוצו לכל רוח, ומן הצד עמד התעלולן, על פניו חיוכו הקונדסי השמור לטובים שבתעלוליו.

כשדמעות בעיניו השיב הילד: "עם ילדי ועם נכדי..."

כמעט שעמד אחד המלמדים להנחית עליו מנחת זרועו, על שהוא מהתל ברב הנכבד, ואינו מוצא לנכון לנהוג ברצינות גם במעמד זה, אך הרב הסה את המלמדים, ושאלו: "מה כוונתך?". בבכי סוער אמר הילד: "הרי אם ישליכוני מן החדר, אפנה החוצה... ואני שואל, מה אשמים הדורות שאחרי? בנים ובנות, נכדים ונכדות, דורות על דורות שירעו מחוץ לבית המדרש וישוטטו בשדות זרים. הגם הם הכניסו עז לארון הקודש? אני מבטיח, בשם הדורות הבאים, כי אם תניחוני לנפשי ב'חדר', לא תכירוני. אנא, שבועיים של ניסיון אבקש, ותו לא. שבועיים, עבור דורות של יהודים".

התייפחותו של הנער לא הותירה עין דוממה בחדר הקטן, וכעבור שנים רבות, גם לא באולם האירוסין בארצות הברית. הכל דימו לראות עשרות צאצאים של הילד, גודשים את החדר, צובאים על דלתו, מטפסים על חלונותיו ותולים מבט גדוש תקווה במוצא פיו של הרב, אם לשבט ידונם, אם לחסד.

הרב והמלמדים לא פצו את פיהם. מן הקיתון ששימש כמטבחון, נשמעה המייתה של הרבנית בספר התהלים, "אשא

עיני אל ההרים, מאין יבוא עזרי... אל יתן למוט רגליך... ה' ישמרך מכל רע, ישמור את נפשך".

הרב החליף מבטים עם המלמדים, והכל הנהנו בראשיהם. - "שבועיים ימים", הפטיר הרב רכות, והניח את ידו על כתפו הרוטטת של הילד. "אני מעניק לך שבועיים להוכיח, כי אתה באמת דואג לדורות הבאים". "מהפך! כבוד הרב". בישר אחד המלמדים לרב כעבור ימים אחדים.

"העיירה נשכחה זה מכבר אי שם במזרח אירופה", קרא הסב בפאתוס. "יהודיה נעקרו ממנה ונטשוה בצוק העיתים, אך אותו נער נותר איתן בדיבורו. בארצות הברית של אמריקה הוא הקים בית נאמן בישראל, על אדני התורה והיראה". הסב הנרגש נשם עמוקות לקראת המשפט החותם וסיים: "היום אותו ילד שובב זוכה לכך שנכדו, גידול מפואר, משתדך עם משפחת תלמידי חכמים. הוא קיים את הבטחתו לרב העיירה! מזל טוב!".

(מאורות הדף היומי)

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע הכהנים היו מקדשים דווקא ידים ורגלים?

סוכה דף יט

והטובל בו

טבילה, הכהנים לפני העבודה, צריכים קידוש רגלים וידיים, למה הם טבלו?

חוץ מעניין הטבילה, יש קידוש ידיים ורגליים, מה זה?

כותב הרמב"ן, למה מקדשים ידיים ורגליים?

זה מתחילת הגוף עד סופו. כיון שכהן גדול, כאשר הוא מברך, הוא מרים את ידיו למעלה, ובמצב כזה אצבעות הידיים, הם החלק הגבוה ביותר והחלק הנמוך ביותר, זה הרגליים. אם אני מקדש יד ורגל, אני מקדש את כל הגוף.

אבל הוא טבל מקודם במקוה? טבילה במקוה מסירה את הטומאה, הקידוש ידיים ורגליים, זה תוספת קדושה. יש הבדל בניהם.

טבילה זה סילוק הטומאה, קידוש ידיים ורגליים, זה קידוש החומר.

אומר הקב"ה למשה רבנו, קח מהם את המראת הצבאת

התורה בסוף פרשת ויקהל (שמות לח ח) אומרת 'ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד'. ומפרש רש"י מה הם אותם המראות הצובאת - בנות ישראל היו בידן מראות, שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואס משה בהן, מפני שעשויים ליצר הרע, אמר לו הקדוש ברוך הוא קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים.

אומר ר' מאיר חדש, אחרי התרומות של קח וְנָזַם, הנשים האלה החליטו להקדיש את עצמם כולן לה'. הם אמרו אם אנחנו כולנו לה', אנחנו לא צריכות מראת. מראת אין בהם צורך, הפרישו את עצמם מחיי העולם הזה.

אמר הקב"ה למשה - תיקח את המראת ותעשה מהם כיור, למה כיור? אומר ר' מאיר חדש יסוד נפלא - כתוב בגמרא ביומא, שכל מי שמגיע לבית המקדש, צריך טבילה. חוץ מזה שהוא צריך

ותעשה מהם כיור.

למה לעשות כיור ולא אדנים?

פשוט מאוד - כי הכיור נועד לקדש את האדם, המקוה נועד, להוריד ממנו את הטומאה, קידוש הידיים ורגליים, זה קידוש החומר

אומר הקב"ה למשה, אותם נשים צדקניות, שהורידו את עצמם מתאוות העולם ומקדשות את החומר, הם זרקו מעצמם את המראת, הם לא רוצות מראת, כי הם קידשו את החומר. מהנשים האלה תיקח את המראת הצבאת ומזה תבנה את הכיור, שנועד לקידוש החומר.

לכן אומר הקב"ה למשה רבינו, קח את זה ותעשה כיור!

הכיור אין לו מידות, למה אין לו מידות?

כי קידוש החומר, אתה לא יכל לתת לו מידות, כל אחד ואחד,

כמה הוא מצליח לקדש את החומר.

לכיור הזה, אתה לא יכל לתת מידות, יש בן אדם, אם הוא לא

אכל בננה היום, מבחינתו הוא קידש את החומר.

יש בן אדם שפרוש מכל ענייני העולם הזה, הוא אוכל רק פעמיים בשבוע, אז בשבילו לא לאכל בננה, זה לא ניסיון בכלל, הוא כבר נמצא יותר גבוה מזה. לקידוש החומר, אין מידות, כל אחד לפי דרגתו.

לכן אומר הקב"ה, תעשה את הכיור, כי זה נועד לתוספת קדושה, זה היסוד של הכיור.

הכיור, זה אותו דבר, שנעשה מהמראת הצבאת. אותם נשים, שהפרישו את עצמם, לא צריכות יותר מראת - אנחנו רוצים להדבק בהקב"ה.

(הרה"ג רבי ברוך רוזנבלום שליט"א)

וזכנו לגדל

פעמים רבות אדם מסתובב עם 'עיקרון' כלשהו, אך למעשה אין זה אלא קושי או חיסרון מסויים, שבמקום להתמודד אתו קל יותר להפוך אותו ל'עיקרון קדוש' הפוטר מכל אחריות

בחן את עקרונותיך - מאמר אחרון ומסכם בסדרת 'הורים בתפקיד' מאת המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א

שלהם הוא דברים שבהם חוו כישלון בעבר, או דברים שבהם הם מרגישים שאין להם כלים וכוח להתמודד, ואז משתמשים במילת הקסם 'אני בעיקרון'...

נעתיק את לשון הזהב של בעל ה'מסילת ישרים' (בפ"י) בנידון: "מידת הנקיזת היא היות האדם נקי לגמרי מכל מדה רעה ומכל חטא, לא די במה שהחטא בו מפורסם וגלוי, אלא גם כן ממה שהלב נפתה בו להורות היתר בדבר, שכאשר נחקור עליו באמת נמצא שלא היה ההיתר נראה לו, אלא מפני היות הלב עדיין נגוע קצת מן התאוה".

בהמשך מדגיש בעל ה'מסילת ישרים' שוב ואומר: "כי טבע האדם חלש ולבו נפתה על נקלה, ומתיר לעצמו הדברים שיוכל למצוא בהם כדי הטעיה".

כך שעלינו לזכור שכשאנו באים לשפוט עיקרון או גדר, נקודת ההתחלה והנטייה הטבעית תהיה תמיד לצד המקל, אם לא שהאדם נקי לגמרי מכל דבר רע. כל זה נכון בכל הנוגע לעצמנו, כל שכן כשזה נוגע לעמידה על דברים הנוגעים לאחרים. לכן עלינו ללמוד לשפוט כל עיקרון במשקפיים עיוניים, ולא להחליט לפי נטיית הלב.

זה נכון לטוב ולמוטב. לפעמים אנו מתעקשים על עקרונות נבובים, שאין בהם שום ערך ממשי, וכל העיקרון מתבסס על טענה ש'כך נוהגים אצלנו' או 'כך החלטתי', עקרונות המזכירים את הגדרת חז"ל - איך מעשרים את המלח, כשבהמשך, על חשבון

כסיום לסדרה שבה פירטנו נושאים שונים שמתפקידם של ההורים להנחיל לילדיהם, ואין לסמוך בהם על בתי החינוך, נדבר שוב בכלליות על העניין של עקרונות. איך נדע לזהות עקרונות נכונים, על מה חשוב באמת לעמוד, ועל מה צריך לוותר. ככל שהדברים יהיו ברורים לנו יותר, כך נהיה עמידים יותר ולחיצים פחות, ובעיקר, נדע להעביר זאת בצורה טובה יותר.

מה שמוסכם עלינו הוא שבית ערכי הוא בית עקרוני, בית עם קו, בית שאינו נתון לתנודות. השאלה, כאמור, על מה לא נוותר בשום שום אופן, ומהו עיקרון שאינו עיקר.

עיקרון או חיסרון?

האדם מטבעו אוהב לחיות בנוחות, קשה לו להתמודד, וכשהוא חייב להתמודד הוא עושה זאת רק מחוסר ברירה, כך שהעובדה שאיננו עומדים על עקרונות מסוימים אינה בהכרח הוכחה שזאת האמת.

ולעומת זאת, פעמים רבות אדם מסתובב עם עקרונות שונים, כשבסך הכול העיקרון יושב על קושי או חיסרון כלשהו, ובמקום להתמודד ולחפש איך להתגבר, קל יותר להפוך את זה לעיקרון קדוש, עיקרון הפוטר אותו מכל אחריות.

יש כאלו ש'בעיקרון אינם לומדים עם הילדים', כאלו ש'בעיקרון אינם מבקשים עזרה מהילדים', כאלו ש'בעיקרון אינם אומרים למתבגרים מה לעשות', ועוד כל מיני עקרונות, שהצד השווה

עיקרון "קדוש" זה מוותרים על כמה וכמה דברים מהותיים. זה נכון גם לגבי דברים שכן היינו צריכים לעמוד עליהם, ופשוט אין לנו כוח ועוז ליישם אותם בשטח. המציאות מוכיחה, שכשאתם מחוברים למשהו, כשאתם מאמינים במה שהוא עושה או לא עושה, יש לו כוח להתמודד מול אלו שלא יסכימו איתו.

סולם העקרונות שלי

עקרונות מקיפים אותנו בכל תחום אפשרי: תעסוקה בשעות הפנאי, סגנון אכילה, זמני שינה וכדו', וגם בהחלטה מה נכנס הביתה ומה לא...

ננסה לסדר כמה כללים שיעזרו לנו, לפני שאנו מחליטים מה עקרונות אצלנו ומה לא:

א. החכם עיניו בראשו - לזכור שנוחות זמנית עלול לעלות ביוקר בהמשך, ולכן לא להיות משוחדים ממנה.

לדוגמה: קל יותר להחליט שאנחנו בעיקרון לא דורשים מהילדים שישנו או ישחקו בשבת אחרי הסעודה בבית דווקא. מצידנו, שירדו למטה לשחק (-זה גם יעזור למנוחת צהריים מושלמת להורים, ללא הפסקות ביניים!).

אך אם היינו יודעים כמה לילות לא ישנים אחר כך, כתוצאה מהבעיות שיווצרו במהלך אותה 'שנת צהריים', שעות שהילדים הסתובבו חסרי מעש, ללא השגחה ברחובות ריקים, היינו עומדים בתוקף על כך שהילדים ישהו בשעות אלו בבית.

לא תמיד התוצאה נראית כאן ועכשיו, חייבים לעמוד על המשמר ולהעמיד כללים שישמרו על הבית והילדים בעתיד.

או לדוגמה: ילד מבקש ממתק סתם ביום חול, הוא מנדנד ומנדנד, הפתרון הזמין והנוח הוא לגשת למזווה ולתת לו טופי, ושרק יהיה בשקט.

אך אם היינו חושבים שבגיל בוגר הוא ידרוש כתוצאה מהרגל זה דברים שלא נוכל לתת לו, מבחינה חינוכית או כלכלית, היינו מחנכים אותו מקטנות שלא כל דבר מקבלים באופן מיידי, ובכך גם מפתחים בו את כושר האיפוק.

כך שלמעשה, תמיד חשוב לבדוק כל דבר בראייה לטווח ארוך, כדי לקבל מבט נכון על כל עיקרון.

ב. אובייקטיביות - כדי לקבל מבט אמיתי ובלתי משוחד, כדאי לחשוב תמיד: מה הייתי חושב, אם הייתי רואה אדם שמקפיד או לא מקפיד בנושא זה. הרי כל הנגעים אדם רואה, חוץ מנגעי עצמו, ובנוגע לזולת - קל יותר להיות אובייקטיבי.

תמיד כדאי לנסות לחשוב, מה הייתי חושב על משפחה שבה הילדים מקבלים ממתקים כשמתחשק להם, מה הייתי חושב על אבא שאינו לומד עם ילדיו במסגרת 'אבות ובנים', או איך אני מסתכל על בית שבו הילדים אינם מושטים יד וכדו'.

כשנבחן את הדברים במבט מהצד, נראה דברים אחרים לגמרי. נראה את האמת, וכך נגלה נקודות שיעזרו לנו לעמוד על עקרונותינו.

ג. כתיבה - יש כלל ידוע, שלדבר שטויות קל יותר מאשר להעלות אותן על גבי הכתב. אדם יכול לדבר ולהתווכח שעות על גבי שעות, ולא לדבר לעניין, ורק כאשר הוא יתבקש לכתוב את טיעוניו בצורה מסודרת, הוא יגלה עד כמה אין בדבריו ממש. בכל התלבטות שיש בה צדדים לכאן ולכאן, כשניקח דף ועט ונעלה על גבי הכתב מהם הצדדים להתעקש בנקודה זו ומה הצדדים להיפך, נקבל תמונה ברורה שתעזור בקבלת ההחלטה.

ד. פרופורציות - שמעתי פעם משפט חכם שיכול לבוא לשימוש בצמתים רבים בחיים. הכלל אומר: דבר שגם בעוד עשר שנים יהיה לך חשוב, תילחם עליו ואל תתפשר, אולם דבר שבעבור יומיים כבר לא ישנה לך, והכול יהיה פג תוקף, חבל להשקיע בו. לפני שאנחנו נכנסים למהלך בבית שבו אנו דורשים ולא מתפשרים, חשוב לבדוק האם הדבר חשוב באמת, עד שגם בהסתכלות על עוד עשר שנים היינו עומדים על כך, או זה אירוע חד פעמי שאין לו שום השלכות.

בדיקה זו מסייעת לנטרל עקרונות שאינם משמעותיים, ומנגד, מעניקה כוח להתחזק בדברים החשובים באמת, אחרי שאנו מבינים שמדובר בעניין עקרוני, בעל השלכות ארוכות טווח.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

מתי יש להקפיד בסיפור לשון הרע לתועלת, שיהיה דווקא בפני שלושה?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

היא בפרסום הדברים [וכלשון החפץ חיים בסעיף א' - "כדי לעזור לאשר אשם לו ולגנות המעשים הרעים בפני הבריות"], אבל כשהיתר הוא לתועלת אדם מסוים, ודאי שצריך להקפיד שלא ישמעו זאת אנשים נוספים מלבד מי שנצרך לתועלת (שיעורים בחפץ חיים).

בסעיף ח' מוסיף החפץ חיים, כי אם יש עליו אימה מן האיש ההוא שמדבר עליו, אפשר שיש להקל שיוכל לספר הדבר אפילו שלא בפני שלושה.

עוד מציינים בביאורים ומוספים, כי כשהתועלת היא להציל מנזק ממשי, כגון שעומד לחרפו, ורואים כולם שכוונתו בסיפורו רק לתועלת, כתב בבאמ"ח להלן (ס"ק לה) שאין צריך לספר הדבר בפני שלושה.

בסעיף ז' (כלל י' מהלכות לשון הרע) הנלמד היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים', מבאר רבנו את התנאי השלישי להיתר לספר לשון הרע על אדם שעשה עוולה לרעהו "כדי לעזור לאשר אשם לו ולגנות המעשים הרעים בפני הבריות" - שיוכיח קודם את הנידון. וכותב ה'חפץ חיים', כי זאת דווקא בסתמא, אך אם הוא יודע ומכיר בו שלא יקבל תוכחתו, אין צריך להוכיחו. בנוסף, עליו לספר את הדברים בפני שלושה, כי אם יספר בפני אחד או שניים בלבד, יראה שהוא מתכוון שלא יגיעו הדברים לידי הנידון, משום שהוא רוצה להחניף לו ולגנוב את דעתו, ורק בסתר הוא מגנהו, ונראה כנהנה בסיפור לשון הרע על חברו [ובכך שהוא מביא עצמו לידי חשד מהשומעים, הוא עובר באיסור אבק לשון הרע - ביאורים ומוספים].

בביאורים ומוספים מציינים, כי זאת דווקא כאשר התועלת

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

האם מותר לקשור את הסכך בדבר הראוי לקבל טומאה?

בלבד, אינו נחשב למעמיד. וקשירת הסכך, באופן שללא הקשירה לא היה עומד במקומו, אף היא נחשבת כ'העמדה', ואין לקושרו אלא בדבר שאינו ראוי לקבל טומאה.

ונחלקו הפוסקים אם מותר לעשות את המעמיד מדבר שאינו ראוי לקבל טומאה, אך פסול לסיכוך מטעם אחר.

[סעיף ז' וס"ק כב; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

כפי שלמדנו, דבר הראוי 'לקבל' טומאה, פסול לסיכוך. וכתבו הפוסקים, שגם הדפנות והקורות שהסכך מונח עליהן, ויָתֵר המחזיקים הישירים של הסכך - המכונים בפוסקים בשם 'מַעְמִיד' - לכתחילה אין לעשותם מדבר הראוי לקבל טומאה, מחשש שיבואו לסכך במעמיד עצמו.

ולמעמיד נחשב כל דבר שבלעדיו לא היה הסכך עומד במקומו, אך דבר שהונח תחת הסכך או על גביו לתוספת חיזוק

החידוש המפורסם של החזון איש בקשר ל'מעמיד דמעמיד' בסוכה

ולכל הדעות, מותר להעמיד את הסכך על גבי דפנות שחלקיהן מוצמדים בדבק, כיון שהדבק 'בְּטָל' לעץ, וגם אינו ראוי כלל לסיכוך כשהוא בפני עצמו, כך שלא שייך לגביו הטעם הנ"ל של פסול 'מעמיד'. אולם, לענין עץ 'סיבית', וכיוצא בו, שעשוי כולו משבבי עץ ודבק, יש שכתב שאין להעמיד בו את הסכך.

[שו"ע תרכט, ח, ומשנ"ב כו; ביאורים ומוספים דרשו, 14 ור']

בהמשך לאמור: 'מַעְמִיד דַּמַּעְמִיד', דהיינו, הדבר המחזיק את מחזיקי הסכך, מותר לכתחילה לעשותו מדבר הראוי לקבל טומאה, וכך נהגו רבים מגדולי ישראל - לחזק את ה'מעמיד' בדבר המקבל טומאה.

אולם, לדעת החזון איש, דינו של מעמיד דמעמיד כדין מעמיד; ויש שכתב, כי לדעת החזון איש, אף 'מעמיד דמעמיד דמעמיד', דינו כמעמיד.

האם מותר לכרות ענפים מעצי פרי כדי לסַכֵּךְ בהם?

וכתבו הפוסקים, שאיסור זה לא נאמר על כריתה הנעשית לצורך מצוה, כגון לצורך קיום מצות סוכה, על מנת להשתמש בענפים לסיכוך, או להסיר ענפים הפוסלים סוכה העומדת תחתיהם. ויש שכתב, כי למעשה, אף בכריתה לצורך מצוה, וגם כשמדובר בכריתת ענפים בלבד, יש לבקש מגוי לעשותה, ולהבהיר שאינו חפץ שיחשב כשליחו למעשה זה.

[ביאורים ומוספים דרשו תרכט, 23]

אסור מן התורה לכרות עץ פרי, כפי שנאמר בפרשת כי תצא: "לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָה... כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת". יש אומרים שהאיסור אינו אלא בכריתת כל העץ, אך לא בכריתת ענף אחד, משום שבאופן זה מתפשטת היניקה של העץ לענפים האחרים, כך שההשחתה אינה מוחלטת. אולם, לדעת רוב הפוסקים, אסור לכרות אפילו ענף אחד.

* מחצלת העשויה מענפים קלועים או מחומר אחר שבעיקרו כשר לסיכוך, אך היא מיועדת לשכיבה, הריהי ראויה 'לקבל' טומאה, ועל כן היא פסולה לסיכוך. ומחצלות המיוצרות במקום בו רוב המחצלות מיועדות לשכיבה, פסולות לסיכוך אף במקום שבו לא משתמשים בהן כלל לשכיבה; אך אם הן מיוצרות במפורש לשם סכך, הרי הן כשרות לסיכוך במקום שבו רובן משמשות לסכך.
* מחצלת העשויה מנסרי עץ דק ('דִּיקֵט', 'לְבִיד') - נחלקו הפוסקים אם מותר לסכך בה, אך סכך 'קיינעס' המצוי בזמננו, המיוצר מקנִי סוף, כשר לסיכוך לכל הדעות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להוסיף בקשות פרטיות בתפילות ראש השנה?

בתפילה, ואף בראש השנה. אך נחלקו הפוסקים אם רשאי להוסיף גם בתפילות מוסף, וכן נחלקו אם מותר להוסיף בתפילות ראש השנה שחל בשבת. ויש שהמליץ שלא להוסיף בקשות פרטיות בראש השנה, כיון שעיקר מטרת היום הוא המלכת הבורא עלינו, וכלשון הגמרא: "שתמליכוני עליכם".

[שו"ע תקפב, ה, ומשנ"ב טו-טז; ביאורים ומוספים דרשו, 18-19, וראה עוד שם]

בתפילות עשרת ימי תשובה, מלבד השינוי שתיקנו חכמינו ז"ל בחתימת הברכות - 'המלך הקדוש' ו'המלך המשפט' - הוסיפו הגאונים ותיקנו לומר ארבע בקשות, בשתי הברכות הראשונות ובשתי האחרונות: 'זכרנו', 'מי כמוך', 'וכתוב' ו'בספר'. ומי שטעה ודילג על בקשות אלו, ונזכר לאחר שאמר שם ה' בחתימת הברכה, יאמר את הבקשות בסיום התפילה, ב'אלקי נצור'. וכמו בכל השנה, רשאי אדם להוסיף בקשות פרטיות מִשְׁלוֹ

התחזקות יומית

מעלת השומר עיניו

הרה"ק רבי אורי, השרף מסטרליסק אמר: השומר עיניו, יחיו בניו, ויגדלם בלא צער ויציל אותם על ידי זה ממקרי הזמן.
(אמרי קדוש - השרף מסטרליסק - ערך קדושה אות קמג)

נשתדל להמנע מלטייל במקומות שיש בהם חוסר צניעות וקדושה,
ונזהר מאוד בקדושת הראיה, ובכך נזכה שהשי"ת ישמור על ילדינו ונגדלם בלא צער

י"ז במנחם-אב | הפרנס רבי שמשון ב"ר יוסף וורטהיימר זצ"ל, מווינה, רבה של אוסטריה ומח"ס על הש"ס ובחכמת הנסתר

בשנת תרמ"ב, התקיימו פרעות ופוגרומים שנקראו "סופות בנגב" ביקטרינוסלב ובכל רחבי רוסיה, בהם נפגעו יהודים רבים ביותר ממאתים קהילות, הי"ד, ברצח, שוד, ביזה והרס בתייהם ובתי הכנסת שלהם, ומיליוני יהודים היגרו בעקבותיהם לאמריקה. בסיום הפרעות החמיר מצבם של היהודים עוד יותר, לאחר שהצאר אלכסנדר השלישי ימ"ש, הנהיג תקנות נוקשות מאוד שנועדו לפגוע ביהודים ולהצר להם.

בשנת תרפ"ט, ביום זה ולמחרתו, פרצו הפרעות שערכו הערבים ימ"ש, בהן נרצחו 133 יהודים הי"ד ורבים אחרים נפצעו. הפרעות אירעו לאחר שקבוצה של 'צעירי בית"ר הפגינה ברחבת הכותל המערבי בליל תשעה באב, וטענה כי הכותל המערבי שייך לעם היהודי. בתגובה החלו הערבים לפרוע ביהודים, המצב הפך יותר ויותר מתוח עד שבי"ז אב התפשטו הפרעות בכל הארץ. ערבים תקפו את היישובים היהודיים בירושלים, ליפתא. תל אביב, יפו, רמלה, באר טוביה, בית שאן, חולדה, מוצא, הר טוב, צפת, עכו, מגדל עדר ועוד. בפרעות אלו נרצחו 133 יהודים הי"ד ונפצעו רבים נוספים. הטבח העיקרי בוצע למחרת בחברון ביום י"ח אב.

יארצייט:

תפ"ד: הפרנס רבי שמשון ב"ר יוסף וורטהיימר זצ"ל, מווינה, רבה של אוסטריה ומח"ס על הש"ס ובחכמת הנסתר.

תקפ"ד: רבי אברהם מרדכי ב"ר בנימין זאב יעקב זצ"ל, מפינטשוב.

ת"ר: רבי שמואל ב"ר נפתלי הירץ אייבשיץ זצ"ל, מווארקא-אפטא, בעל תורת שמואל.

תרכ"ב: רבי שלמה חיים ב"ר אהרן זצ"ל, מקוידנוב.

תרל"ט: רבי יהודה ב"ר מנחם הלוי מרגוזה זצ"ל, אב"ד יפו.

תרמ"ה: רבי אברהם ב"ר דוד קורקידי זצ"ל, מאיזמיר, בעל ויקח אברהם.

תשנ"ה: רבי נחמן ב"ר דוד לייכטונג זצ"ל.

תשע"ו: רבי יעקב יצחק ב"ר אשר זעמיל זלינגר זצ"ל, ר"י תורת אמת-קמניץ בנ"י. וממקימי הוועד למען קדושת קברי הקדמונים.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטנים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il